

COMMERCE-COLLEGIUM

Underdåniga Berättelse

om

Fabrikernas och Manufacturernas ställning år 1854.

STORMÄKTIGSTE, ALLERNÅDIGSTE KONUNG!

Sedan Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande och öfriga vederbörande till Commerce-Collegium inkommit med anbefallda statistiske uppgifter rörande inhemske Fabrikerne och Manufacturerne samt husslödjerne och handtverkerierne för sistförflutne år 1854, får Collegium, i enlighet med föreskriften i Kongl. Maj:ts för Collegium utfärdade Nådiga Instruktion af den 29 April 1834, i underdånighet afgifva en, med ledning af förenämnde uppgifter författad, berättelse om förhållandet med omförmälde näringar under loppet af förstberörde år.

För beredande af såväl en allmän öfversigt af Fabrikernes och Manufacturernes ställning år 1854 som en jämförelse mellan dåvarande förhållanden och dem, hvilka i enahanda afseende ägde rum nästföregångna året, har Collegium låtit upprätta underdånigst bifogade sammandrag Litt. A. upptagande för hvartera af åren 1853 och 1854 antalet af fabriker samt den dervid sysselsatta arbetspersonal, tillverkningarnes värde äfvensom kvantiteterna och slagen af de hufvudsakligaste fabriksvarorne; Och får Collegium, i likhet med hvad i förut afgifne årsberättelser iakttagits, särskildt i

INLEDNING

TILL

Commerce-Collegii underdåniga berättelse om förhållandet med fabriker, manufakturer och handtverkerier i riket. – Stockholm : J. Hörberg, 1832-1858.

Täckningsår: 1830-1857.

Innehåller en årlig förteckning över patent (motsv.) åren 1830-1834. Patent benämndes Privilegia exclusiva fram till 1834 då den svenska patentlagen kom.

Efterföljare:

Bidrag till Sveriges officiella statistik. D, Fabriker och manufakturer.

Kommerskollegii underdåniga berättelse för år ... – Stockholm : P. A. Norstedt & söner, 1859-1912.

Täckningsår: 1858-1910.

Innehåller en årlig förteckning över patent åren 1858-1884. År 1885 inrättades det första svenska patentverket, Kongliga Patentbyrån, vilken övertog registrering av patent.

Översiktspublikation:

Historisk statistik för Sverige. Statistiska översiktstabeller : utöver i del I och del II publicerade t.o.m. år 1950. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1960.

S. 6: Tab. 5. Fabrikernas tillverkningsvärde 1836-1895.

Kommerkollegii underdåniga berättelse om fabrikernas och manufakturernas ställning år 1854.

Digitaliserad av Statistiska centralbyrån 2010.

Vid digitaliseringen har en innehållsförteckning skapats och lags till.

Commerce-Collegii underdåniga Berättelse om Fabrikernes och Manufacturernes ställning år 1854

INNEHÅLL

Underdånig berättelse

	Sid.
Inledning.....	1.
1:o Klädesfabrikerne.....	2.
Etoffstillverkning.....	3.
2:o. Bomulls- och Linneväfnads-fabrikerne.....	4.
3:o. Mekaniska Bomulls-spinnerierne.....	5.
4:o Segel- och Tältduks-fabrikerne.....	5.
5:o Sidenfabrikerne.....	6.
6:o Bandfabrikerne.....	6.
7:o Strumpfabrikerne.....	7.
8:o Kattunstryckerierne.....	7.
9:o Färgerierne.....	7.
10:o Socker-raffineringsverken.....	7.
11:o Tobaks- och snusfabrikerne.....	8.
12:o Läderfabrikerne.....	9.
Saffian.....	9.
13:o Fabrikerne för åstadkommande af glas.....	9.
14:o Fabrikerne för åstadkommande af papper.....	10.
15:o Oljeslagerierne.....	11.
16:o Fabrikerne för tillverkning af porcelaine.....	11.
17:o Såpsjuderierne.....	11.
18:o Mekaniska verkstäder.....	12.
19:o Porterfabrikationen.....	12.
Övrig Tillverkning.....	13.
Hussløjderne.....	14.
Handtverkerierne.....	15.

Sammandrag för År 1854

	Sid.
Lit. A. Jemförelse-Sammandrag för åren 1853 och 1854....	19.
General-Sammandrag öfver de vid Fabrikerne och Manufacturerne befintliga Stolar och Arbetare samt Tillverkningsvärde för åren 1853 och 1854...	20.

	Vid Fabrikerne hafva under loppet af åren 1853 och 1854 följande quantiteter blifvit tillverkade.....	21-24.
Lit. B.	Förteckning å de Patenter, som blifvit af Kongl. Maj:ts och Rikets Commerce-Collegium utfärdade år 1854.....	25-31.
Lit. C.	Sammandrag af de till Kongl. Commerce-Collegium inkomne Förteckningar öfver Städernes och Köpingarnes Handtverkare med deras Gesäller, Lärlingar och andre Arbetare år 1854.....	32-36.
	Sammandrag af de till Kongl. Commerce-Collegium inkomne Förteckningar öfver de på landsbygden skattskrifne Handtverkare samt Gerningsmän år 1854.....	37.
Litt. D.	Sammandrag af de till Kongl. Commerce-Collegium inkomne Förteckningar öfver den Bevilling, hvartill Fabrikanter och Manufacturister samt Handtverkare i Städerna och Köpingarne blifvit taxerade år 1854.....	38-42.
Litt. E.	Sammandrag af de till Kongl. Commerce-Collegium inkomne Förteckningar öfver den Bevilling, hvartill Fabrikanter och Manufacturister, Handtverkare samt Gerningsmän å landet blifvit taxerade år 1854.....	43.
Litt. F.	Sammandrag af de till Kongl. Commerce-Collegium inkomne uppgifter å sådane personer, som, enligt 12 och 26 §§ af Kongl. Fabriks- och Handtverks-Ordningen, såsom försörjningsmedel med egna händer till afsalu åstadkomma handtverksarbeten i Städerna år 1854.....	44-47.
Litt. G.	Sammandrag af de till Kongl. Commerce-Collegium inkomne uppgifter å sådane personer, som, enligt 12 och 26 §§ af Kongl. Fabriks- och Handtverks-Ordningen, såsom försörjningsmedel med egna händer till afsalu åstadkomma Handtverksarbeten på landet år 1854.....	48.

COMMERCE-COLLEGIUM

Underdåniga Berättelse

om

Fabrikernas och Manufacturernas ställning år 1854.

STORMÄKTIGSTE, ALLERNÅDIGSTE KONUNG!

Sedan Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande och öfriga vederbörande till Commerce-Collegium inkommit med anbefallda statistiske uppgifter rörande inhemske Fabrikerne och Manufacturerne samt husslöjderne och handtverkerierne för sistförflutne år 1854, får Collegium, i enlighet med föreskriften i Kongl. Maj:ts för Collegium utfärdade Nådiga Instruktion af den 29 April 1834, i underdånighet afgifva en, med ledning af förenämnde uppgifter författad, berättelse om förhållandet med omförmälde näringar under loppet af förstberörde år.

För beredande af såväl en allmän öfversigt af Fabrikernes och Manufacturernes ställning år 1854 som en jämförelse mellan dåvarande förhållanden och dem, hvilka i enahanda afseende ägde rum nästföregångna året, har Collegium låtit upprätta underdånigst bifogade sammandrag Litt. A. upptagande för hvartera af åren 1853 och 1854 antalet af fabriker samt den dervid sysselsatta arbetspersonal, tillverkningarnes värde äfvensom kvantiteterna och slagen af de hufvudsakligaste fabriksvarorne; Och får Collegium, i likhet med hvad i förut afgifne årsberättelser iakttagits, särskildt i

underdånighet redogöra för de i hänseende till kvantiteten och värdet mest betydande af Rikets Fabriksbandteringar.

1:o *Klädesfabrikerne.* Vid dessa inrättningar till antalet 109 stycken med 782 stolar och 3,469 arbetare, tillverkades sistlidet år 869,390 alnar egentligt kläde och 334,029 alnar diverse andra ylleväfnader, såsom corderoy, casimir, satin, doffel och drap m. m. samt 6,290 stycken shawlar, dukar och filter, alltsammans i värde uppskattadt till 4,986,454 R:dr, hvilken tillverkning, hvad fint kläde beträffar, understiger fabrikationen deraf år 1853 med 5,670 alnar, men deremot, i afseende på medelfint och groft kläde samt diverse andra ylleväfnader, öfverskjuter den för sistnämnde år upptagne med 139,704 alnar och 1,837 stycken. Värdet å klädesfabrikernes samtelige tillverkningar år 1854 uppgår till 576,429 R:dr mera än värdet af klädesfabrikationen i sin helhet år 1853.

I Norrköping, hvarest sistlidet år 86 klädesfabriker voro i gång med begagnande af 528 stolar och 2,476 arbetare, utgjordes tillverkningen af 700,467 alnar kläde, 70,202 alnar doffel och drap m. m., 59,480 alnar corderoy, 42,373 alnar casimir och satin samt 21,773 alnar ratin och boy m. m. eller tillsammans 894,295 alnar, hvilken varu-quantitet, i värde upptagen till 4,053,117 R:dr, öfverskjuter den för år 1853 uppgifna med 135,769 alnar.

Följande fabriksidkare i nämnde stad hade sistlidet år de betydligaste tillverkningarne, nemligen L. J. Eliasson för ett värde af 166,579 R:dr, Sebardt & Ros för 161,714 R:dr, Titus Lundmark 161,010 R:dr, C. O. Nyborg för 139,144 R:dr D. J. Davidsson för 131,200 R:dr, Blomberg & Pettersson för 127,761 R:dr, Nettelblad & Co för 119,000 R:dr och A. O. Stenström för 110,306 R:dr.

I Stockholm tillverkades sistlidet år vid 2:ne fabriker med 29 stolar och 65 arbetare, 14,376 alnar diverse ylleväfnader, hufvudsakligen doffel och drap, filtväfnad och boy samt 2,652 st. shawlar, dukar och filter, uppgående till ett sammanräknadt värde af 56,940 R:dr eller 3,394 R:dr mer än nästföregående året. Fabriksidkaren Ph. Behrling hade sistlidet år den betydligaste tillverkningen, uppgående till ett värde af 47,459 R:dr.

De öfrige 9 städer i Riket, hvarest klädesfabriker år 1854 voro i gång, lemnade en tillverkning af sammanlagdt 256,454 alnar kläde och andre ylleväfnader

samt 3,638 st. filter m. m., af hvilken tillverkning 115,829 alnar, mästa delen groft kläde och boy m. m., samt 2,234 st. filter åstadkommas vid J. R. Wallberg & Söners fabrik i Halmstad, 52,763 alnar, hufvudsakligen groft kläde, och 1,304 st. filter vid 2:ne fabriker i Wexiö, och 51,885 alnar, deraf 39,308 alnar corderoy, vid 3:ne fabriker i Nyköping.

Vid de på serskilda orter å landet inrättade 7 st. klädesfabriker tillverkades sistlidet år sammanlagdt 37,916 alnar ylleväfnader, till större delen medelfint och groft kläde till ett värde af 180,884 R:dr, deraf 14,303 alnar vid Stigslunds fabrik vid Gefle, tillhörig G. Sprinchorn och 44,207 alnar vid Åhleströms fabrik nära Södertelje, som äges af Stadsmäklaren J. A. Berg.

Förenämnde i Halmstad anlagda klädesfabriks ägare, Bolaget J. R. Wallberg & Söner, som för densamma ändamålsenliga bedrivande undfått och under sistlidet år innehaft förlagslån af Manufactur-Discont-fonden, hafva med vederbörande embetsmyndighets intyg styrkt, att de för samma år uppfyllt det i berörde afseende för länets bibehållande under stadgad tid föreskrifna vilkor.

Sistlidet år har, enligt Tullspecialerne, till Riket införts diverse slags helylleväfnader, såsom doffel, mattor, flanell, filter, fris och frisad m. m., hvilka, med undantag af flanell, hvarom här nedan särskildt förmåles, uppgingo till ett värde af 469,835 R:dr eller 277,208 R:dr mera än året förut. Af halfylleväfnader ej specificerade infördes alngods för 1,233,263 R:dr, hvilket utgör 483,497 R:dr högre belopp än hvar till importen af dylika väfnader föregående året uppgick; hvarförutan hel- och halfylledukar importerades för ett värde af 336,540 R:dr eller 193,734 R:dr mera än år 1853. Utförseln af ylleväfnader, som sistnämnde år uppgick till 3,850 R:drs värde, uppgifves för sistlidet år till 4,395 R:dr.

Införseln af ull sistlidet år bestod af 2,335,686 $\mathcal{L}$ Jutsk och Isländsk och 228,444 $\mathcal{L}$ af andra slag, utgörande af förstnämnde tvänne slag, 1,064,371 $\mathcal{L}$ mera och af de sednare 70,544 $\mathcal{L}$ mindre än införselskvantiteterna år 1853. Af grof ull utfördes sistlidet år 2,715 $\mathcal{L}$.

Etoffstillverkning bedrefs sistlidet år vid 2:ne fabriker i Stockholm och uppgick till 60,382 alnar flaggduk och flanell, i värde upptagne till 19,597 R:dr, utgörande en tillökning mot föregående året i kvantitet af 8,447 alnar och i värde af 1,116

R:dr. Införseln af flanell sistlidet är utgjorde 4,823 $\mathcal{L}$, värde 14,471 R:dr, eller 5,068 R:dr mera än värdet af införseln föregående året. Af kamulls-, kardulls- och kamelgarn infördes 64,080 $\mathcal{L}$ äfvensom, på grund af serskildt tillstånd, 39,675 $\mathcal{L}$ färgadt och ofärgadt streichgarn.

2:o. *Bomulls- och Linneväfnads-fabrikerne*, tillsammans 27 st., med 1,454 st. stolar och 4,382 arbetare, lemnade sistlidet är en tillverkning af 6,754,856 alnar väfnader, bestående af bomullslärf, shirting, kambrik, kaliko m. m. samt 103,838 st. dukar och shawletter m. m. af flere slag, hvilken tillverkning, uppgifven i värde till 1,236,430 R:dr, öfverstiger den för år 1853 anmälda med 1,273,967 alnar och 43,955 stycken och i värde med 364,215 R:dr. Äfven sistlidet är åstadkoms större delen af ifrågavarande väfnadsquantitet vid Rydboholms i Marks härad af Elfsborgs län belägna, fabriksidkaren Sven Eriksson tillhöriga mekaniska väfveri. Dernäst var tillverkningen betydligast vid Strömsbro bomullsväfveri, som äges af Gefle Manufaktur-aktiebolag och hvarest tillverkades 1,704,579 alnar hufvudsakligen bomullslärf. Fabriksväfnad af endast linne åstadkoms vid Almedahls mekaniska väfveri nära Göteborg till en quantitet af 216,607 alnar och 8,571 stycken, i värde uppskattade till 104,428 R:dr.

Värdet af sistlidet är införtullade hvita och färgade bomullsväfnader är uppgifvet till 653,921 R:dr eller 200,649 R:dr mera än värdet af införseln af dylika väfnader föregående året; och af bomullsväfnader blandade med lin infördes för 21,513 R:dr. Utförseln af bomullsväfnader sistlidet är uppgick till ett värde af 21,789 R:dr eller 1,061 R:dr mindre än året förut.

Sistlidet är infördes till Riket åtskillige slags linneväfnader för ett värde af 71,200 R:dr och utfördes af dylika väfnader för 13,696 R:dr, hvilket visar en tillökning i införseln af 22,999 R:dr och en minskning i utförseln af 16,529 R:dr.

Af hvitt bomullsgarn införtullades sistlidet år 1,046,224 $\mathcal{L}$ under N:o 26 och 1,407,916 $\mathcal{L}$ af N:o 26 och deröfver; och befinnes vid jemförelse mellan de begge sistförflutna åren, att importen sistlidet är ökats af de lägre numrorne med 904,759 $\mathcal{L}$ och af de högre med 462,603 $\mathcal{L}$. Härförutan infördes 159,123 $\mathcal{L}$ färgadt bomullsgarn, till största delen s. k. Turkiskt rödt.

Införseln af lin sistlidet är utgjorde 8,343 $\mathcal{L}$ och utfördes af denna vara 73 $\mathcal{L}$.

3:o. *Mekaniska Bomulls-spinnerierne.* Dessa verk till antalet 14, med 2,587 arbetare hade sistlidet år en tillverkning af 8,204,270 $\mathcal{L}$ bomullsgarn, till största delen af numror under 26, hvilken tillverkning, värderad till 4,188,664 R:dr, öfverskjuter den för nästföregående året uppgifna med 488,309 $\mathcal{L}$ och i värde med 162,944 R:dr.

De betydligaste garnkvantiteterna åstadkommas vid följande spinnerier, nemligen Rosenlunds och Gamle stadens i Göteborg, 1,754,074 $\mathcal{L}$, Strömsbro vid Gefle 1,272,030 $\mathcal{L}$, Näs i Elfsborgs län 1,025,012 $\mathcal{L}$, deraf 204,045 $\mathcal{L}$ af N:o 26 och deröfver, Strömma vid Carlshamn 866,113 $\mathcal{L}$, Anderstorp i Hallands län 779,375 $\mathcal{L}$, Hargs nära Nyköping 603,489 $\mathcal{L}$, Norrköpings 584,420 $\mathcal{L}$ och Thorsbogs nära Norrköping 474,343 $\mathcal{L}$.

I sammanhang härmed torde böra anmälas, att Almedahls mekaniska linspinneri sistlidet år lemnade en tillverkning af 144,786 $\mathcal{L}$ lingarn och lintråd, i värde upptagen till 113,532 R:dr.

Ägarne till Näs', Norrköpings och Thorsbogs bomulls-spinnerier äfvensom Strömsbro bomulls-spinneri och väfveri samt Almedahls lin-spinneri och väfveri, hvilka för ändamålsenligt drifvande af oförmälde fabriksinrättningar under sistlidet år innehaft förlagslån af Manufactur-Discont-fonden, hafva vederbörligen styrkt, att de under ifrågavarande år iakttagit det för lånens bibehållande i förberörde afseende stadgade vilkor.

Sistlidet år infördes från utrikes ort 15,013,367 $\mathcal{L}$ bomull, som med 5,129,795 $\mathcal{L}$ öfverstiger införseln år 1853.

4:o *Segel- och Tältduks-fabrikerne*, 10 st. till antalet med 1,244 arbetare, hade sistlidet år en tillverkning af 624,274 alnar segelduk och tältduk, deraf 116,677 alnar segelduk af bomullsgarn, 91,104 alnar buldan och pressenningsduk samt 2,477 alnar bomulls säckduk, eller tillsammans 717,855 alnar, i värde upptagne till 353,675 R:dr, hvilket utvisar en tillökning mot föregående året af 127,889 alnar och 68,554 R:dr i värde.

Jonsereds fabrik nära Göteborg, tillhörig Grosshandelsbolaget W. Gibson & Söner, hade äfven sistlidet år den största tillverkningen, uppgående till 478,993 alnar segel- och tältduksväfnad m. m.

De sistlidet år från utrikes ort förnämligast England, Finland, Danmark och Norrige införde segelduks- och tältduksväfnader uppgifvas till ett värde af 49,272 R:dr, som med 959 R:dr öfverskjuter värdet af införseln år 1853. Värdet af den uppgifna utförseln af sådane väfnader sistlidet år var 7,839 R:dr eller 2,504 R:dr mindre än året förut.

Hampa infördes sistlidet år till ett belopp af 8,428 *Skz*, som utgör 4,034 *Skz* mindre än föregående året.

5:o *Sidenfabrikerne*, hvilka sistlidet år voro 43 till antalet, alla i Stockholm, drefvos med 548 stolar och 730 arbetare. Tillverkningen uppgick till 244,485 alnar olika slags siden- och halvesidenväfnader samt 228,560 stycken största delen dukar, i sammanräknadt värde upptaget till 944,770 R:dr. I jemförelse med nästföregående året hade tillverkningen ökats med 4,242 alnar och 16,393 stycken samt i värde med 29,975 R:dr. Af sammet och felb tillverkades intet sistlidet år.

De betydligaste tillverkningarne åstadkommos af fabriksidkarne L. Meyerson, L. J. Hjerta, Casparson & Schmidt och K. A. Almgren, uppgående hos den förstnämnde till ett värde af 188,884 R:dr och hos den sistnämnde till 153,595 R:dr.

Importen af färgadt och ofärgadt silke uppgick sistlidet år till 49,983 *z* eller 44,238 *z* mera än år 1853, och af hel- och halvesidenväfnader till ett värde af 320,204 R:dr, deraf för felb och peluche 47,796 R:dr och för sammet 38,682 R:dr. Detta importvärde öfverstiger det för föregående året uppgifna med 150,907 R:dr. Någon export af sidenvaror ägde ej rum sistlidet år.

6:o *Bandfabrikerne*, 10 till antalet, deraf 9 i Stockholm och 4 i Malmö, lemnade sistlidet år en tillverkning af siden-, bomulls- och ylleband, beräknade dels i stycken dels i alntal för ett värde af 48,533 R:dr, som med 5,745 R:dr öfverskjuter värdet af bandfabrikationen året förut. De största tillverkningarne hade åstadkommit hos fabriksidkarne K. A. Almgren och C. W. Fagerlin.

Införseln af band, hufvudsakligen af siden, bomull, sammet och ylle, uppgick sistlidet år till 27,465 *z* och i värde till 264,048 R:dr, som utgör 90,440 R:dr mer än införselsvärdet året nästförut.

Utförsel af siden-, bomulls- och linneband verkställdes sistlidet år för endast 228 R:dr.

7:o *Strumpfabrikerne*, 15 till antalet med 467 arbetare, tillverkade sistlidet år 444,837 par bomulls- och yllestrumpor, kalsonger m. m., 73,698 stycken bomulls- och ylletröjor, mössor och halsdukar m. m., samt 222 alnar ylle- och bomullstricot, alltsammans i värde upptaget till 174,098 R:dr, hvilket utgör 7,457 R:dr mera än det uppgifna tillverkningsvärdet för år 1853.

Fabriksidkarne John Söderberg i Stockholm och G. Wiechel i Norrköping hade sistlidet år största tillverkningen, uppgående hos den förstnämnde till ett värde af 54,671 R:dr och hos den sednare till 44,796 R:dr.

Strumpor, till större delen redgarns-, införtullades sistlidet år till ett belopp af 44,275 ~~℔~~, värderade till 190,482 R:dr, hvilket värde öfverstiger införselsvärdet år 1853 med 107,324 R:dr.

8:o *Kattunstryckerierne*. Sistlidet år belöpte sig sammanräknade tillverkningen vid 22 stycken sådane verk till 304,264 alnar kattuner och möbeltyg samt 81,266 alnar diverse tryckta tyger, tillsammans 385,527 alnar, äfvensom 655,319 st. dukar och shawlar, hvilken tillverkning, värderad till 205,333 R:dr, öfverstiger den år 1853 uppgifna med 19,715 alnar och 340,964 st. och i värde med 97,380 R:dr.

Vid J. Pinæus Enkas fabrik, Eriksberg vid Götheborg, verkställdes den betydligaste tygtryckningen, värderad till 58,594 R:dr.

Införseln sistlidet år af tryckta bomullsväfnader uppgick till ett värde af 465,258 R:dr eller 126,447 R:dr mera än nästföregående året.

9:o *Färgerierne*. Enligt hvad de rörande desse inrättningar till Collegium inkomne uppgifter innehålla, uppgick sistlidet år färgerilönen vid 444 färgerier till 804,207 R:dr eller 101,844 R:dr mera än som för verkställd färgning året förut uppgifvits; och hade vid Eric Anderssons å Bastarås inom Marks härad och Elfsborgs län samt vid Almedahls färgeri nära Götheborg den betydligaste färgning åstadkommits, uppgående å förra stället till ett värde af 48,000 R:dr och å sednare stället till 44,230 R:dr.

10:o *Socker-raffineringsverken*, hvilka sistlidet år utgjorde ett antal af 17 st., deraf 2:ne å landet, hade berörde år en tillverkning af 18,820,664 ~~℔~~ socker af flere slag och 5,685,491 ~~℔~~ sirap, hvilken tillverkning, värderad till 5,788,852 R:dr,

öfverskjuter den för år 1853 med 2,683,143 Z socker och 546,289 Z sirap samt i värde med 985,984 R:dr.

Den betydligaste verksamheten ägde rum vid Bolaget D. Carnegie & Comp. samt Grosshandlaren D. O. Franckes sockerbruk nära Götheborg och vid det i Landskrona anlagda sockerbruk, uppgående fabrikationen vid det förstnämnda till 7,344,365 Z , vid Franckes till 5,840,215 Z och vid det i Landskrona till 3,651,870 Z socker och sirap.

Bland öfrige ägare af sockerbruk, deraf för 11 i Stockholm befintlige sammanräknade tillverkningen besteg sig till 6,843,278 Z socker och sirap, hade följande de största tillverkningarne, nemligen Åhrberg & Fagerberg i Stockholm 1,116,824 Z och H. H. Bachmann härstädes 894,769 Z .

Sistlidet år införtullades 29,474,219 Z rätt socker, som, öfverskjuter nästföregående årets import med 4,769,079 Z . Af utländskt topp-, kandi- och kaksocker, deraf år 1853 infördes 502,328 Z , införtullades sistlidet år 1,383,990 Z .

Sistlidet års utförsel af inom Riket åstadkomne sockerfabrikater, bestående hufvudsakligen af toppsocker och sirap till Finland, uppgick till 742,056 Z . År 1853 utfördes deraf 11,653 Z .

11:o *Tobaks- och Snusfabrikerne* utgjorde sistlidet år ett antal af 87 st. och sysselsatte 1,629 arbetare. Dervid bereddes 1,979,034 Z diverse slags rök- och tuggtobak, deribland 393,238 Z cigarrer, och 3,330,167 Z snus, alltsammans i värde uppskattadt till 2,194,999 R:dr; och öfverskjöt således denna fabrikation det föregående årets med 237,664 Z och i värde med 325,721 R:dr.

De största qvantiteterna åstadkommos sistlidet år vid J. F. Ljunglöfs, W. Hellgren & Comp. och A. G. Strömberg & Sons fabriker i Stockholm, uppgående vid den förstnämnda till 633,882 Z och vid den sistnämnda till 408,132 Z .

Införseln af tobaksblad och stjelk utgjorde sistlidet år 3,958,990 Z , som med 895,658 Z understeg införseln år 1853, och af karfvad och spunnen tobak, cigarrer och snus 59,329 Z eller 7,256 Z mindre än föregående året.

Utförseln af inom Riket åstadkomne tobaksfabrikater bestående till större delen af snus till Norrige och Finland, besteg sig till 4,450 Z eller 9,638 Z mindre än år 1853.

12:o *Läderfabrikerne.* Dessa verk, 535 till antalet, deraf 330 på landet, hade sistlidet år en tillverkning af 2,262,428 $\mathcal{Z}$ sul- och smorläder och 299,857 st. beredda skinn, tillsammans i värde upptagen till 1,872,558 R:dr, som med 426,476 R:dr öfverskjuter värdet af läderfabrikernes tillverkningar nästföregående året.

Följande idkare hade sistlidet år de betydligaste tillverkningarne, nemligen M. Larsson i Örebro, 221,123 $\mathcal{Z}$ läder och 7,000 st. skinn, O. Wallgren derstädes 122,571 $\mathcal{Z}$ läder och 5,000 st. skinn, E. Colliander vid Götheborg 96,013 $\mathcal{Z}$ läder och L. Tydén i Stockholm 79,980 $\mathcal{Z}$ läder. Sammanlagda tillverkningen vid 6 läderfabriker i Örebro utgjorde 381,754 $\mathcal{Z}$ sul- och smorläder samt 16,050 st. skinn och vid 10 fabriker i Stockholm 252,855 $\mathcal{Z}$ läder och 4,143 st. skinn.

År 1854 införtullades 4,376,657 $\mathcal{Z}$ oberedda hudar och skinn, eller 2,338,030 $\mathcal{Z}$ mera än hvad deraf inkom näst föregående året; och infördes sistlidet år af beredt läder och skinn 35,088 $\mathcal{Z}$ eller 15,419 $\mathcal{Z}$ mera än året förut. Utförseln af inrikes beredt läder, som år 1853 belöpte sig till 10,762 $\mathcal{Z}$, är för sistlidet år uppgifven till 60,366 $\mathcal{Z}$, hufvudsakligen sulläder.

Saffian tillverkades sistlidet år vid 2:ne fabriker i Stockholm, och uppgick denna fabrikation till 2,667 st. saffianskinn, i värde upptagen till 2,667 R:dr.

13:o *Fabrikerne för åstadkommande af glas,* 17 st. till antalet, alla på landet, lemnade sistlidet år en tillverkning af 10,323 kistor taffel- och annat fensterglas, i värde uppskattade till 416,769 R:dr, samt åtskilliga slags glaskärl, värderade till 338,621 R:dr, eller ett sammanräknadt värde af 755,390 R:dr, som med 46,442 R:dr öfverstiger värdet af glasbrukens tillverkningar år 1853.

De glasbruk, hvilkas tillverkningar sistlidet år uppgingo till de betydligaste värdena voro Eda i Wermlands län, med ett tillverkningsvärde af 107,295 R:dr, Kosta i Kronobergs län med 90,498 R:dr, Reymyre i Östergöthlands län med 83,948 R:dr och Bromö i Skaraborgs län med 60,915 R:dr.

Ägarne till Limmareds glasbruk i Elfsborgs län och Gyllenforss glasbruk i Jönköpings län, hvilka i och för utvidgning och förbättring af berörde inrättningar fått sig tillagde och under sistlidet år innehaft förlagslån af Manufactur-Discontfonden hafva vederbörligen styrkt, att de samma år ändamålsenligt drifvit tillverkningen

derstädes och sålunda uppfyllt de i nämnde afseende för länens bibehållande stadgade vilkor.

Glasvaror af diverse slag införtullades sistlidet år för ett värde af 216,946 R:dr, eller för 56,202 R:dr mera än året näst förut. Värdet af utförseln å glasvaror sistlidet år uppgick till endast 203 R:dr.

14:o *Fabrikerne för åstadkommande af papper.* Vid dessa inrättningar, 87 till antalet, deraf 85 på landet, tillverkades 277,238 ris, 23,306 *LXX*, 136,849 rullar och 682 bundtar papper af flerebanda slag, samt 6,997,944 stycken, hvaraf största delen bestod af vid Rikets Ständers Banks Pappersbruk förfärdigade blanketter till sedlar, charta sigillata m. m., alltsammans uppgifvet i värde till 1,057,393 R:dr. Denna fabrikation hade således, hvad angår den del deraf, som beräknas efter vigt samt antal rullar och bundtar, öfverskjutit den för år 1853 uppgifna med 9,249 *LXX*, 111,372 rullar och 682 bundtar, men deremot i afseende på antal ris och stycken miaskats med 27,617 ris och 471,006 stycken; och vid jemförelse mellan de för begge åren uppgifna värden å pappersbrukens samtelige tillverkningar finnes, att det för sistlidet år beräknade med 40,007 R:dr understiger tillverkningsvärdet för nästföregångna året.

Nedannämnde Pappersbruk hade sistlidet år den största tillverkningen, nemligen Klippans i Christianstads län, 51,924 ris, Holmens bruk i Norrköping 31,931 ris, Korndahls nära Göteborg 23,896 ris, 2,050 *LXX* och 132,051 rullar och Nyqvärns i Stockholms län 26,117 ris och 3,740 rullar.

Ägarne såväl till Korndahls som Nyqvärns pappersbruk, hvilka för dessa verks anläggning och ändamålsenliga drifvande undfått och under sistlidet år innehaft förlagslån af Manufactur-Discontfonden, hafva, enligt ingifne bevis, under samma år behörigen uppfyllt de för länens innehafvande i förenämnde afseende föreskrifne vilkor.

Införseln sistlidet år af diverse slag af papper uppgick till ett värde af 56,611 R:dr eller 18,505 R:dr mera än året förut. Utförseln af inom Riket tillverkad papper är uppgifven till ett värde af 45,150 R:dr, som med 7,528 R:dr understiger utförselsvärdet för det föregående året. Af lump till pappers beredning infördes sistlidet år 332 *LXX*, men utfördes 23,902 *LXX*.

15:o *Oljeslagerierne.* Pressning och raffinering af olja verkställdes sistlidet år vid 60 fabriker, deraf 55 å landet. Sammanräknade tillverkningen utgjorde 585,274 kannor lin- och rofolja m. m. och erhöles derjemte efter pressningen 19,448 *Sk* oljekakor, alltsammans värderadt till 929,219 R:dr eller 277,448 R:dr mera än värdet å oljeslageriernes tillverkningar år 1853.

Vid Grosshandlaren G. Sommelii oljeslageri och raffineringsverk i Stockholm och M. E. Delbancos i Götheborg bereddtes sistlidet år de betydligaste kvantiteterna olja, nemligen 184,000 kannor vid det förstnämnda och 153,000 kannor vid det sednare.

Sistlidet år införtullades 1,503,987 *℔* hamp-, palm-, lin- och rofolja, hvaraf 1,418,773 *℔* hamp- och palmolja, och understeg förstnämnde kvantitet olje-importen år 1853 med 27,162 *℔*. Exporten af olja, för år 1853 upptagen till 12,300 *℔*, utgjorde sistlidet år 22,400 *℔* och bestod af endast rofolja. Af oljekakor, deraf år 1853 exporterades 5,965 *Sk*, utfördes sistlidet år för ett värde af 186,978 R:dr.

Hamp-, lin- och roffrö infördes sistlidet år till en kvantitet af 14,604 tunnor eller 7,329 tunnor mindre än året förut. Utförseln af nämnde fröslag, utgörande 8,244 tunnor, öfversteg nästföregående årets med 1,716 tunnor.

16:o *Fabrikerne för tillverkning af porcelaine.* Vid Gustafsberg å Wermdön och Rörstrand i Stockholm, de enda här i Riket befindtliche verk, hvarest fabrikation af porcelaine äger rum, uppgick värdet å tillverkningarna sistlidet år på förra stället till 191,509 R:dr och å det sednare till 184,404 R:dr, eller tillsammans 375,910 R:dr, som med 37,892 R:dr öfverstiger värdet å porcelaines-fabrikationen år 1853.

Sistlidet år införtullades 134,646 *℔* utländskt porcelaine, i värde upptaget till 118,519 R:dr eller 59,487 R:dr mer än importvärdet nästföregående året. Utförseln af porcelaine utaf inhemsk tillverkning, som år 1853 uppgick till 6,162 *℔*, utgjorde sistlidet år endast 300 *℔*.

17:o *Såpsjuderierne.* Antalet af dessa inrättningar var sistlidet år 10, och sammanlagda tillverkningen dervid utgjorde 21,550 fjerdingar såpa, värderade till 182,299 R:dr, hvilken tillverkningskvantitet med 2,413 fjerdingar understiger såpsjuderiernes tillverkning år 1853.

Grosshandlaren L. Montén i Stockholm hade den betydligaste fabrikationen, som uppgick till 9,500 fjerdingar.

Sistlidet är infördes från utrikes ort 5,247 L& såpa och utfördes af sådan vara 249 L&.

18:o *Mekaniska verkstäder.* Vid dessa inrättningar, som år 1854 utgjorde ett antal af 28, deraf 5 på landet, uppgick tillverkningen till ett värde af 849,340 R:dr, eller 274,002 R:dr mera än föregående årets tillverkning, hvarförutan, enligt hvad Collegium inhemtat, tillverkningen vid Motala mekaniska verkstad, hvilken ej, såsom fabriker i allmänhet, är ställd under Collegii inseende, sistlidet år belöpte sig till 572,449 R:dr. De öfrige mekaniska verkstäder, som sistlidet år hade de betydligaste tillverkningarne, voro fabriksidkaren A. Keillers i Götheborg, hvarvid arbeten åstadkommos för ett värde af 250,000 R:dr, fabriksidkarne J. & C. G. Bolinders i Stockholm, hvarvid tillverkades för 464,950 R:dr och fabriksidkaren W. Lindbergs härstädes, hvarest tillverkningsvärdet uppgick till 443,333 R:dr.

Intressenterne i Motala verkstad, fabriksidkarne i Stockholm J. W. Bergström och J. & C. G. Bolinder, intressenterne i Trollhätte mekaniska verkstad och fabriksbolaget Lindahl & Runer i Gefle, hvilka hvar för sig erhållit och under sistlidet år innehaft förlagslån af Manufactur-Discontfonden för ändamålsenligt drifvande af deras verkstäder, hafva behörigen styrkt, att nämnde verkstäder under sistlidet år varit i full gång.

Machiner och redskap infördes sistlidet år för 432,463 R:dr eller 88,947 R:dr mindre än värdet å importen af sådane artiklar år 1853. Utförseln af machiner och redskap, för år 1853 värderad till 24,904 R:dr, uppgick sistlidet år till endast 4,640 R:dr.

19:o *Porterfabrikationen* bedrefs sistlidet år vid 2:ne i Götheborgs och Bohus län anlagde bryggerier, hvilkas tillverkningar i sammanlagdt värde uppgingo till 293,885 R:dr, som med 72,803 R:dr öfverskjuter värdet å porterfabrikationen nästföregående året.

Det Bolaget D. Carnegie & Comp. tillhöriga invid Götheborg belägna porterbryggeri hade åstadkommit största delen af förenämnde tillverkning eller 4,552 oxhöfden samt 4,026,900 hel- och halfbuteljer porter, tillsammans uppskattadt till ett värde af 256,754 R:dr.

Sistlidet är införtullades 32,257 kannor porter och andre ölsorter, hvilka kvantiteter med 41,162 kannor öfverskjuter importen år 1853. Utförseln af sådana drycker sistlidet är uppgick till 1,565 kannor eller 629 kannor mindre än året förut.

Vid alla öfrige ofvan icke omförmälda fabriks- och manufactur-inrättningar, hvilka Collegium till undvikande af ökad vidlyftighet ansett sig icke böra här specifikt upptaga, hafva tillverkningarne sistlidet är uppgått till ett sammanräknadt värde af 4,740,083 R:dr, och utgjorde antalet af dessa inrättningar 903 st., hvarvid 3,760 arbetare varit begagnade. Och får Collegium derjemte underdånigst anmäla, att med idkande hufvudsakligen af jern- och metall-manufactur i Eskilstuna fristad 172 mästare och qvinnor, som drifva verkstad, samt 787 mantalsskrifne arbetare, eller tillsammans 959 personer, varit samma år derstädes sysselsatte.

Utom de fabrikanter, hvilka såsom innehafvare af förlagslån utaf Manufactur-discontfonden blifvit här ofvan uppgifne, har f. d. Apothekaren B. M. Freese under sistlidet år innehaft så beskaffadt lån, för drifvande af en i Arbrå socken af södra Helsingland inrättad lin-beredningsanstalt; och har Freese med vederbörligt bevis styrkt, att denna inrättning under sistlidet år varit i verksamhet.

Af de här ofvan meddelade uppgifter och det sammandrag, som innefattas i underdånigst bifogade tabell Litt A. täcktes Eders Kongl. Majt i Näder inhemta: att antalet af fabriker och manufactur-verkstäder vid 1854 års slut uppgick till 2,413 st., för hvilkas¹ drifvande 25,032 arbetare varit sysselsatte; att, i jemförelse med förhållandet år 1853, fabrikernes antal minskats med 42 st., men arbetspersonalen ökats med 2,137; att de vid väfverifabrikerne begagnade stolar sistlidet år utgjorde 3,205 st. eller 447 st. flera än nästföregående året; att oberäknadt det för Motala mekaniska verkstad upptagna värde, 572,937 R:dr, fabriks- och manufactur-tillverkningarnes sammanräknade värde år 1854 uppgått till . . . . R:dr 29,032,594. samt att, då värdet å de år 1853 åstadkomne tillverkningar

utgjorde	» 24,875,374.
1854 års tillverkningsvärde med	R:dr 4,157,220.

öfverstigit det belopp, hvartill fabrikernes tillverkningar för år 1853 uppskattades; och är denna tillökning hufvudsakligen att igenfinna i den större verksamhet, som vid sockerbruken, ylle- och bomullsväfverierne, mekaniska verkstäderna, bomulls-

spinnerierne, tobaks- och läderfabrikerne samt oljeslagerierne under ifrågavarande år ägt rum.

Öfver de Patenter å här i Riket förut okände uppfinningar, som Collegium för- lidet är utfärdat, får Collegium i underdånighet bifoga förteckning Litt. B.

Enligt hvad de härjemte under Litt. D. och E. bifogade sammandrag utvisa, uppgick den bevillning till Eders Kongl. Maj:t och Kronan, fabriks- och manufactur- idkarne i Riket i och för deras rörelse år 1854 påförts, till ett sammanräknadt be- lopp af 46,718 R:dr 45 sk. 6 r:st, hvilket med 5,388 R:dr 39 sk. öfverstiger den af omförmälde idkare år 1853 erlagde bevillning.

Hvad dernäst angår *husslöjderne*, bland hvilka väfverinäringen intager främsta rummet, har Collegium af de från tullkamrarne i Borås och Ulricæhamn inkomne uppgifter å mängden af de inom Elfsborgs län tillverkade, år 1854 afstämplade och till andre orter förpassade husväfnader inhemtat att denna tillverkning utgjort:

af bomullstyger	40,196,632 alnar
» linneväfnader	382,334 »
» ylle d:o	468,504 »
	<hr/>
eller tillsammans	44,047,467 alnar

samt af bomullsdukar . . . . . 1,673,460 stycken, och att, vid jämförelse mellan dessa qvantiteter och dem af enahanda slag, som inom samma ort åstadkommos år 1853, tillverkningen af bomullstyger sistlidet år öfver- stigit det nästföregångna årets med icke mindre än 4,678,402 alnar, af ylleväfnader med 54,174 alnar och af bomullsdukar med 348,072 stycken, men af linneväfnader något minskats eller med 49,663 alnar.

Beträffande husväfnads-slöjden inom Rikets öfriga län får Collegium, såsom hittills ägt rum, här upptaga de väfnadsqvantiteter, som vederbörande kronofogdar uppgifvit hafva blifvit, utöfver orternes eget behof, till andra orter afyttrade, såväl särskildt i de län, der väfnadsslöjden inom vissa trakter utgör en hufvudsakligare näring, såsom Gefleborgs, Wester-Norrlands och Hallands län, som i sammanräknadt belopp för öfrige län, der denna näring är af mindre betydighet.

Nämnde väfnadstillverkningar uppgifvas hafva utgjort i

Gefleborgs län, gröfre linneväfnad	2,242,000 alnar
Wester-Norrlands d:o, gröfre och finare lärft	444,000 »
Hallands d:o, ylle- och linneväfnader	258,000 »
samt i Jönköpings, Christianstads, Södermanlands, Gottlands, Skaraborgs, Jemtlands, Kronobergs, Östergöthlands och Stora Kopparbergs län, väfnader af flerehanda slag, sammanräknade . .	365,200 alnar.

Sammanställas desse tillverknings-quantiteter med dem, som för år 1853 blifvit från ofvannämnde län uppgifne, så visar sig, att husväfnadstillverkningen sistlidet år ökat sig i Gefleborgs län med 62,000 alnar, i Wester-Norrlands län med 45,370 alnar, i Hallands län med 90,750 alnar, samt inom öfrige här ofvan upptagne län sammanlagdt med 54,067 alnar.

För den i Wester-Norrlands län år 1853 åstadkomne tillverkning af finare lärftsväfnader hafva sistlidet år blifvit af dertill anvisade statsmedel utbetalde premier till ett belopp af 3,492 R:dr 47 sk. banko, hvilket med 158 R:dr 35 sk. öfverskjuter hvad under nästförutgångna året för detta ändamål utgick.

I afseende på öfrige husslöjder hafva, enligt de från Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande insände Näringstabeller, några väsendtliga förändringar under sistlidet år icke ägt rum, och fortfar idkandet af de uti Collegii föregående berättelser uppgifne slöjder å de orter, der de under en längre tid utgjort föremål för allmogens sysselsättning, utan att desamma under nu ifrågavarande år i någon väsendtlig mån af- eller tilltagit.

Vidkommande *handtverkerierne*, hvilkas idkare icke äro pligtige att uppgifva mängden eller värdet af sina tillverkningar, är Collegium icke i tillfälle att rörande denna handtering meddela andra upplysningar än dem som kunna hemtas af de från vederbörande embetsmyndigheter, i enlighet med af Collegium fastställda formulärer, upprättade och insände förteckningar på antalet år 1854 af handtverkare i städerna och köpingarne samt handtverkare och gerningsmän på landet, jemte deras gesäller, lärlingar och öfrige arbetare äfvensom å den bevillning till Eders Kongl. Maj:t och Kronan, som berörde år blifvit omförmälde idkare i och för deras rörelse påförd.

De sammandrag af nämnde förteckningar, som härjemte under Litt. C., D. och E. underdånigst bifogas, utvisa: att år 1854 antalet af handtverksmästare i städerna och köpingarne samt qvinnor, som derstädes drifva handtverksverkstäder, utgjort 7,567, af deras gesäller 7,032, af lärlingar 7,758 och af andre vid handtverken skattskrifne arbetare 1,829 eller sammanräknade 24,186; att män och qvinnor, som på landet drifva handtverksverkstäder, uppgått till ett antal af 1,906, af deras gesäller till 408, lärlingar till 637 och af andre arbetare till 314 eller tillhopa 3,265; att antalet af de utaf socknarne särskildt antagne handtverkare å landet eller s. k. gerningsmän är uppgifvet till 10,522 och af deras biträden eller arbetare till 5,372 eller sammanlagdt 15,894; samt att den i och för handtverksrörelsen påförde bevillning under sistlidet år utgjort för handtverkarne i städerna och köpingarne 83,461 R:dr 32 sk., för dem som å landet drifva handtverksverkstäder 3,650 R:dr och för gerningsmännen 13,962 R:dr 28 sk. Vid jämförelse mellan dessa uppgifter och de för 1853 meddelade befinnes, att år 1854 antalet minskats af mästare och handtverksidkande qvinnor i städerna med 51 och af lärlingar med 361, men ökats af gesäller med 36 och af andre arbetare med 267; att antalet minskats af de vid handtverksverkstäder å landet använde lärlingar med 17 och af andre arbetare med 56, men ökats af män och qvinnor, som derstädes drifva sådane verkstäder med 191 och af deras gesäller med 45, och att antalet af s. k. gerningsmän minskats med 91 men af deras arbetare ökats med 55; samt att bevillningen år 1854 öfverstigit den år 1853 påförda med 8,037 R:dr 20 sk. för handtverkare i städerna och köpingarne, med 336 R:dr 8 sk. för dem, som å landet drifva handtverksverkstäder, och med 704 R:dr 33 sk. för gerningsmän å landet.

Collegium får slutligen i underdånighet öfverlemnna sammandrag under Litt. F. och G. öfver de från Eders Kongl. Majt:s Befallningshafvande i länen samt Magistraterna i städerna inkomne uppgifter å antalet år 1854 af de personer å landet och i städerna, som med behörigt tillstånd, enligt 12 och 26 §§ af Eders Kongl. Majt:s Fabriks- och Handtverks-ordning, såsom försörjningsmedel med egna händer till afsalu åstadkommit handtverksarbeten eller andre tillverkningar, af hvilka sammandrag

måndrag inhemtas, att antalet af ofvannämnde personer i Rikets samtelige städer uppgifvits till 2,555 af man- och 833 af qvinnokönet eller tillsammans 3,388 och å landet till 546 personer.

Af Slöjdevaror, i Tull-taxan ej specificerade, utfördes sistlidet år för ett värde af 25,188 R:dr, som med 24,108 R:dr öfverskjuter exporten af dylika varor år 1853.

Collegium framhårdar med djupaste vörndad,

Stormäktigste, Allernådigste Konung!
Eders Kongl. Maj:ts

underdånigste, tropligtigste
undersåter och tjenare,
C. D. SKOGMAN.

J. N. BORELIUS.

Stockholm den 16 November 1855.

C. F. Ström.

Lit. A.

J e m f ö r e l s e - S a m m a n d r a g

för åren 1853 och 1854.

General-Sammandrag öfver de vid Fabrikerne och Manufakturerna befintliga Stolar och Arbetare samt Tillverkningsvärde för nedanskrifne år.

	År 1853.				År 1854.			
	Fabriker.	Stolar.	Ägare och Arbetare.	Tillverkningsvärde.	Fabriker.	Stolar.	Ägare och Arbetare.	Tillverkningsvärde.
Bomulls- och Linne-Fabriker	29	1,269	1,168	872,215	27	1,454	1,382	1,236,430
Klädes-Fabriker	109	632	3,037	4,410,025	109	782	3,469	4,986,454
Siden- do	15	441	654	881,795	13	518	730	911,770
Band- do	10	58	92	42,818	10	60	96	48,533
Mekaniska Bomulls-Spinnerier	15	—	2,324	4,025,723	14	—	2,587	4,188,664
Dito Lin- do	1	—	133	111,818	1	—	135	113,532
Segelduks-Fabriker	11	132	1,040	285,121	10	130	1,241	353,675
Strump- do	16	211	402	166,641	15	242	467	174,098
Sockerbruk	17	—	615	4,802,871	17	—	757	5,788,852
Tobaks-Fabriker	82	—	1,409	1,869,278	87	—	1,629	2,194,999
Pappersbruk	90	—	1,400	1,097,400	87	—	1,479	1,057,393
Läder-Fabriker	553	—	1,781	1,446,082	535	—	1,800	1,872,558
Färgerier	461	—	1,719	702,363	444	—	1,773	804,207
Kattuns-Tryckerier	20	—	173	107,953	22	—	218	205,333
Glasbruk	17	—	1,105	708,948	17	—	1,066	755,390
Porcelainsbruk	2	—	798	338,018	2	—	821	375,910
Stenkärils- och Kakelugns- Fabriker	57	—	372	140,652	57	—	401	148,901
Oljeslagerier	59	—	193	651,771	60	—	202	929,219
Porterbryggerier	1	—	146	221,082	2	—	152	293,885
Vaxljus-Fabriker	1	—	2	100	1	—	2	100
Stearinljus do	4	—	71	114,667	3	—	62	174,000
Såpsjuderier	12	—	41	164,405	10	—	30	182,299
Repslagerier	26	—	211	126,219	25	—	192	192,469
Ur-Fabriker	128	—	288	32,840	132	—	194	41,982
Kort- do	9	—	76	35,856	8	—	97	41,497
Tapetmålerier och Tapet-Fa- briker	15	—	103	49,210	11	—	106	51,177
Kemiska tillverkningar af Fär- ger och Syror	19	—	64	59,894	16	—	56	64,703
Fullfärdiga Åkdons-Fabriker	13	—	137	84,882	16	—	151	89,524
Kemiska Eldons do	8	—	359	96,150	6	—	401	105,616
Mekaniska verkstäder *)	31	—	941	548,308	28	—	1,238	819,310
Diverse mindre Fabriker	625	15	2,041	680,269	628	19	2,098	830,114
Summa	2,456	2,758	22,895	24,875,374	2,413	3,205	25,032	29,032,594
*) Härförutan Motala Mekaniska Verkstad				503,937				572,449

Vid nedanskrifne Fabriker hafva under loppet af åren 1853 och 1854 följande qvantiteter blifvit tillverkade.

	År 1853.	År 1854.
Bomulls- och Linne-Väfnads-Fabriker.		
Bomullslärf, Cambric, Shirting, Callico, Gingang		
och andra Bomullstyger . . . . . alnar	4,473,770	5,959,444
Dukar . . . . . stycken	21,947	47,808
Diverse Bomulls- och Linne-Väfnader m. m. . alnar	4,007,449	795,445
d:o d:o d:o . . . . . stycken	37,936	86,030
Klädes-Fabriker.		
Fint Kläde . . . . . alnar	45,926	40,256
Medelfint d:o . . . . . d:o	299,358	384,678
Groft d:o . . . . . d:o	394,296	447,456
Diverse Väfnader . . . . . d:o	329,808	334,029
d:o d:o . . . . . stycken	4,453	6,290
Stofts-Fabriker.		
Flanell, hel- och halfylle . . . . . alnar	44,407	43,883
Flaggduk . . . . . d:o	37,316	46,499
Mattväfnad . . . . . d:o	542	
Siden-Fabriker.		
Taft . . . . . alnar	43,424	30,472
Satin . . . . . d:o	30,213	24,776
Flor . . . . . d:o	324	1,539
Dukar . . . . . stycken	240,888	227,604
Diverse Väfnader . . . . . alnar	436,243	454,698
d:o d:o . . . . . stycken	1,279	959

	År 1853.	År 1854.
Band-Fabriker.		
Sidenband . . . . . stycken	18,645	22,306
d:o . . . . . alnar	9,579	7,644
Bomullsband . . . . . stycken	46,799	50,924
d:o . . . . . alnar	1,200	1,200
Ylleband . . . . . d:o	16,000	16,000
Snören . . . . . stycken	—	169
Diverse Band . . . . . alnar	—	23,250
d:o d:o . . . . . stycken	65	—
Mekaniska Bomulls-Spinnerier.		
Bomullsgarn . . . . . skålpund	7,715,961	8,204,270
Segelduks-Fabriker.		
Segel- och Tältduk . . . . . alnar	502,274	624,274
Buldan och Pressenningsduk . . . . . d:o	87,692	91,104
Bomulls Säckduk . . . . . d:o	—	2,477
Strump-Fabriker.		
Strumpor, Ylle- . . . . . par	33,877	33,890
Bomulls- . . . . . d:o	121,472	76,679
Kalsonger, Ylle- . . . . . d:o	777	660
Bomulls- . . . . . d:o	10,783	14,306
Tröjor, Ylle- . . . . . stycken	6,565	7,189
Bomulls- . . . . . d:o	7,074	9,949
Tricot, Ylle- och Bomulls- . . . . . alnar	2,290	222
Diverse Väfnader . . . . . par	21,490	16,302
d:o d:o . . . . . stycken	35,865	56,590

	År 1853.	År 1854.
Socker-Bruk.		
Kanarie- och Raffinad-Socker . . . . . skålpund	6,139,235	7,633,903
Melis-Socker . . . . . d:o	3,575,963	4,152,843
Lump- och Puder-Socker m. m. . . . . d:o	3,194,666	3,280,645
Kandi-Socker . . . . . d:o	180,999	212,921
Kak-Socker . . . . . d:o	3,046,655	3,540,350
Kandi-, Mellan- och Brun-Sirap . . . . . d:o	5,139,202	5,685,491
Tobaks-Fabriker.		
Kardus-Tobak . . . . . skålpund	800,698	820,196
Bref- och Lös-Tobak samt Cigarrer . . . . . d:o	296,557	403,388
Rull- och Press-Tobak samt Pickanell . . . . . d:o	799,631	755,447
Snus . . . . . d:o	3,174,648	3,330,167
Pappers-Bruk.		
Regal-, Imperial- och Median-Papper . . . . . Ris	4,751	439
Post-Papper . . . . . d:o	5,666	3,216
Skrif- och Concept-Papper . . . . . d:o	86,125	77,233
Tryck-Papper . . . . . d:o	48,231	43,991
Kardus- d:o . . . . . d:o	35,845	42,015
Makulatur- och Grå-Papper . . . . . d:o	81,952	68,136
d:o d:o . . . . . lispund	—	723
Socker-Papper . . . . . Ris	3,838	12,689
Diverse sorter Papper . . . . . d:o	41,447	29,519
d:o d:o d:o . . . . . lispund	44,057	22,583
d:o d:o d:o . . . . . stycken	7,468,950	6,997,944
d:o d:o d:o . . . . . rullar	25,477	136,849
d:o d:o d:o . . . . . bundtar	—	682

	År 1853.	År 1854.
Kattuns-Tryckerier.		
Kattun och Möbeltyg . . . . . alnar	499,822	304,261
Shawlar och Dukar . . . . . stycken	344,358	655,319
Diverse tryckta tyger . . . . . alnar	165,990	81,266
Olje-Slagerier.		
Lin-Olja . . . . . kannor	246,202	292,363
Rof-Olja . . . . . do	246,449	292,908
Oljekakor . . . . . skeppund	13,041	19,448
Linfrömjöl . . . . . tunnor	130	130
Såp-Sjuderier.		
Såpa . . . . . fjerdingar	23,963	21,550
Saffians-Fabriker.		
Saffians-skinn . . . . . stycken	1,067	2,667

Stockholm af Kongl. Commerce-Collegii Statistiska Contor den 4 November 1855.

Efter förordnande
E. G. Leyonmarck.

Lit. B.

Förteckning

å de Patenter, som blifvit af Kongl. Maj:ts och Rikets Commerce-Collegium utfärdade år 1854, nemligen

för

- RINMAN, L., t. f., Geschworner, den 4 Januari, under 5 år, å en method att skilja silfver ifrån bly medelst zink.
- THORELL, J., Fabriksidkare. den 13 Jan., under 8 år, å tillverkning af ett slags köksspisar.
- SANDBLAD, J. E., den 14 Jan., under 6 år, å pressmattor af jernplåt att användas vid oljeberedning.
- DORÉ LE MARNEUR, V. E., HEBERT, L. R. och FOUQUE, P. M., Fransmän, den 25 Jan., under 5 år, å särskildt beskaffade nödroder.
- SHEPARD, ED., CL., den 3 Febr., under 5 år, å medel och apparater för utveckling af elektricitet och för användandet af detta fysiska agens till flerahanda ändamål, m. m.
- STOLLE, ED., från Berlin, Doctor, den 11 Febr., under 5 år, å en appreteringsmachin för ruggning och öfverskärning af ylletyger.
- Gefle Manufaktur Aktiebolag, den 17 Febr., under 5 år, å en kardmachin.
- Gefle Manufaktur Aktiebolag, den 17 Febr., under 5 år, å en blekningsapparat.
- Gefle Manufaktur Aktiebolag, den 17 Febr., under 5 år, å en inrättning, för användande vid väfning af skyttlar och skottspolar med garn af olika färger uti inslaget.
- HIERTA, L. J., Grosshandlande, den 17 Febr., under 5 år, å en mekanisk förrättning att vid väfnad, så väl å hand- som machinväfstol, af släta eller façonerade tyger bestämma varpens delning för inslagets emottagande.
- FREDHOLM, L., Kamererare vid Djurgårdsvarfvet, den 24 Febr., under 7 år, å en gasmachin, äfvensom å de till densamma erforderliga apparater.

- BECKMAN, N., Sjökapten, den 24 Febr., under 10 år, å ett sätt att konstruera styrinrättningar för fartyg.
- ROSEN VON R., Grefve, Kapiten, m. m. och HÉBERT, L., Fransk Kemist, den 3 Mars, under 7 år, å apparater och förfaringssätt, så väl för samtidig tillverkning af kol, gas och andra biprodukter genom torkning i varm luft uti flyttbara ugnar, jemte biprodukternas användande till uppgifna ändamål, som ock för rening och sammantryckning af torf m. fl. bränslen.
- FOURNIER, E., Fransman, den 3 Mars, under 5 år, å s. k. railklämmor.
- NILSSON, C. J., Civil-Ingenieur, den 3 Mars, under 10 år, å en machin för utrönande, vid bränvinstillverkning, af kvantiteten utaf det tillverkade bränvinet och af detsammas styrka eller halt af alkohol.
- SVANBERG, P., Handlande, den 11 Mars, under 10 år, å ett sätt att bereda draglim af lufthinnan å torskfisk eller s. k. torsksund.
- WETTERSTEDT, AF L., Kammarskrifvare, och HAMNSTRÖM, E., Vice Auditeur, den 18 Mars, under 8 år, å ett sätt att, med begagnande af särskildt beskaffad machin, skära alla slags vin-, porter- och ölbutelj- samt apothekskork.
- HIGGINSON, F., Kapiten i Kongl. Engelska flottan, den 18 Mars, under 5 år, å ett sätt att på haf, sjöar, floder och kanaler framdrifva fartyg och båtar.
- HYLIN, F. T., Fabriksidkare, den 18 Mars, under 7 år, å en method att, med begagnande af apparater af uppgifven beskaffenhet, från finkeloljan rena bränvin och spriter m. m.
- LÖTHMAN, P. Bruksförvaltare, den 18 Mars, under 5 år, å ett sätt att tillverka spik.
- PACKENDORFF, J. J., Färgeriidkare, den 18 Mars, under 5 år, å ett sätt att tillverka väfskedar med s. k. stålrör.
- KOCKUM, F. H., Fabriksidkare, den 18 Mars, under 5 år, å en apparat för att, vid hvitbets-sockerberedning, afskilja den hvitbetsaften tillsatta kalk.
- CARLSTEN, C. J., Kopparslagare, den 18 Mars, under 7 år, å särskildt konstruerade rectificationsbäcken till bränvinsbrännings-apparater.
- SOMMEILER, G., från Turin, den 21 Mars, under 5 år, å vissa apparater för sammantryckning och förtunning af luft eller andra elastiska fluida genom omedelbar inverkan af vatten.

- WAHRENDORFF, VON, M., Friherre, Hof-Marskalk, m. m., den 29 Mars, under 8 år, å en förbättrad konstruktion af stötbottnen till kammarladdningskanoner.
- BERGSTEN, C. P., Bruksidkare, den 29 Mars, under 8 år, å ett sätt att, med begagnande af flamugnar af viss beskaffenhet, af jern- och kopparhaltiga residua efter koppertillverkningen i Fahlun bereda ett polérpulver.
- LEWENHAUPT, CL. M., Grefve, den 3 April, under 8 år, å ett sätt att, medelst en destilleringsapparat, bereda terpentin med flera flygtiga oljor.
- LINDESTRÖM, N. P., Kemisk Fabriksidkare, den 3 April, under 8 år, å vissa värme- och luftvexlingsapparater.
- HELLERSTRÖM, A. J., Snickaremästare, den 3 April, under 5 år, å en hyvel-, såg- och spånt-, falsnings-, kälnings-, tappskärnings- och stämmnings- jemte bormachin.
- BARCHMANN, C. CHR., Gjuteriägare, den 3 April, under 5 år, å ett slags strykjern.
- DAVIES, E., Spinnmästare, den 19 April, under 5 år, å en kardmachin.
- DAVIES, E., Spinnmästare, den 20 April, under 5 år, å en apparat för blekning af bomullsgarn och tyger.
- HÜBINETTE, A. F., Metallfabriksidkare, den 20 April, under 5 år, å en apparat för mätning af alla slags rinnande vätskor.
- SMITH, W. H., Doctor, och DANSTRÖM, J., den 20 April, under 5 år, å ett sätt att af den slagg, som utkommer från masugnar för frambringande af jern, koppar, zink och andra metaller, åstadkomma s. k. »lawa-vare».
- EDLUND, E., Professor och STYFFE, K, t. f. Laborator, den 20 April, under 10 år, å en apparat för mätning af bränvin och andra fluida samt för bestämmande af deras kvalitet.
- LAGERGREN, P., Provisor och WESTERLING, J. R., vice Häradshöfding, den 29 April, under 10 år, å en s. k. knalluftsmachin.
- WIECHEL, G., Fabriksidkare, den 29 April, under 5 år, å en s. k. »Système pour tricots chaines».
- HOLMSTRÖM, N., Landtbrukare, den 29 April, under 5 år, å pumpverk, af uppgifven beskaffenhet.

- KARR & Comp. Etc., Bolag, den 29 April, under 5 år, å åtskilliga förbättringar i konstruktionen af fineringsugnar och sätt att tillgodogöra de derifrån bortgående lågor för upphettning af puddelugnar, härdar och ångpannor.
- SHEPARD, E. C., den 2 Maj, under 5 år, å ett i meddelad beskrifning framställt sätt att bereda gaser till uppvärmning och lysning äfvensom å användandet för andra industriela ändamål af den förenade verkan af elektricitet och kemisk frändskap, som enligt samma beskrifning åstadkommes.
- JACKSON & Son, J., den 2 Maj, under 5 år, å uppgifne förbättringar i methoderne för tillverkning af gjutstål.
- RYDIN, C. G., Fabriksidkare, den 8 Maj, under 12 år, å en uppfinning att tillverka s. k. slamtorf och slamkol.
- SPARRE, P. A., Grefve, den 19 Maj, under 10 år, å ett sätt att tillverka papper till banksedlar och alla sorter stämpelpapper äfvensom de för sådant ändamål erforderliga formar.
- SPARRE, P. A., Grefve, den 20 Maj, under 5 år, å en uppfinning af s. k. Natursjelftryck.
- GRANHOLM, C. G., Mekanikus, den 27 Maj, under 5 år, å en uppfinning att, medelst särskild beskaffad machin, utskära kork.
- GRANHOLM, C. G., Mekanikus, den 29 Maj, under 10 år, å en uppfinning att, medelst särskild beskaffad machin, stycka kork.
- HELJESTRAND, C. W., Manufacturist, den 4 Juni, under 10 år, å ett sätt att skära korkskrufvar medelst löpande trissor eller s. k. »Cutters».
- LABATT, J. D., Fabriksidkare, den 4 Juni, under 5 år, å en uppfinning att, medelst machiner af uppgifven beskaffenhet, tillverka stål- och andra metall-pennor.
- HERTZMAN, J., Orgelnist, den 4 Juni, under 5 år, å ett slags fiskeredskap.
- HJÄRNE, H., Kapiten, den 24 Juni, under 5 år, å ett sätt att bereda lera till tegelformning samt å en handpress för formning af murtegel.
- WESTERLING, J. R., Vice Häradshöfding, och LAGERGREN, P., Provisor, den 12 Juli, under 10 år, å en korkskärningsmachin.
- MEYER, J. F., Lithograf, den 12 Juli, under 5 år, å särskildt beskaffade lithografiska snällpressar.

- DAHLBECK, S. P., Lärare i Kemi vid Åbo tekniska realskola, den 15 Juli, under 5 år, å vissa sätt att af barr från pinusarter bereda s. k. skogsull samt att af de härvid erhållne biprodukter åstadkomma en etherisk olja och ett extraktlikt ämne.
- HÜBINETTE, A. F., Fabriksidkare, den 15 Juli, under 5 år, å ett sätt att tillverka pressjäst.
- BONELLI, G., Ingenieur, den 15 Juli, under 5 år, å ett slags elektriska väfstolar.
- VIKSTRÖM, J. G., Mekanikus, den 15 Juli, under 5 år, å åtskilliga förbättringar vid symachiner.
- HALLSTRÖM, O. G., Civil-Ingenieur, den 15 Juli, under 12 år, å en machin för tillverkning och transporterung af tegel.
- JACOBY, J., den 24 Juli, under 4 år, å en uppfinning att, medelst särskild beskaffad machin, tillverka karameller.
- ARENTZEN, H. C., Dansk undersåte, den 24 Juli, under 5 år, å tillverkning af hydrogalvaniska kedjor.
- SPARRE, P. A., Grefve, den 24 Juli, under 5 år, å ett sätt att tillverka s. k. säkerhetspapper.
- HOLMBERG, P., och OLSSON, A., Bergsman och Grufvefogde, den 24 Juli, under 10 år, å ett s. k. regleringsspel för uppfordring af malm och bergarter ur grufvor.
- EKERMANN, B. R., Handlande, den 2 Aug. under 8 år, å en machin för tryckning, med flere färger på en gång af tapeter m. m.
- ROSEN VON, R., Grefve, Kapiten m. m., den 2 Aug., under 8 år, å uppgifna förbättringar uti de dels för Grefven, dels för honom och Franske Kemisten L. HÉBERT förut patenterade apparater och metoder för tillverkning af kol m. m., samt uti de af bemålde kemist uppfunne roterande förkolningsapparater för rening, torkning, sammanpressning och förkolning af brännmaterialer genom begagnande af upphettad luft och centrifugal kraft.
- TRANCHELL, TH. W., Grosshandlande, den 4 Aug., under 5 år, å en förbättring af propeller för drifvande af ångfartyg.

- BJURHOLM, A. J:r, Bryggare, och GRAHN, H. P., Kopparslagare, den 16 Aug., under 8 år, å en afkylningsapparat för ölbryggning.
- BLADIN, F., Verkmästare, den 16 Aug. under 5 år, å ett sätt att af bly, tenn, zink eller annat lättsmält ämne medelst pump, utan press, tillverka rör utan fogning.
- WIECHEL, G., Fabriksidkare, den 1 Sept. under 5 år, å en machin för tillverkning af s. k. »tricot à cotes»-väfnad.
- MINEUR, C. G., Fabriksidkare, den 1 Sept., under 5 år, å en machin för hoprullning af tapeter och tyger, m. m.
- DAVIES, E., den 15 Sept., under 5 år, å en Regulator för lysgas.
- STIERNSVÄRD, G. M., Major, m. m., den 19 Sept., under 6 år, å mjölkbunkar af uppgifven beskaffenhet.
- CEDERLUNDS SÖNER, J., Grosshandelsbolag, den 29 Sept., under 5 år, å maskiner för buteljers sköljning och itappning.
- HASSELGREN, O. S., Bruksägare, den 5 Okt., under 10 år, å oformålda sätt att af torfämne bereda brännmaterial samt å användandet för oppgifna ändamål af på beskrifne sätt behandlad och vunnin torf, vare sig ugnstorr eller ej, kolad eller okolad, m. m.
- Norrköpings Bomullsväveri Aktiebolag, den 13 Okt., under 5 år, å en s. k. sjelfverkande spännare.
- DE MOLON, R. CH. M., den 17 Okt., under 5 år, å beskrifne sätt att af fisk bereda ett gödningsämne, kalladt Fisk-Guano.
- LINDGREN, L. TH., och LINDGREN, A., den 18 Okt., under 10 år, å ett tröskverk att drifvas med vind.
- EVERY, O., från NewYork, den 18 Okt., under 5 år, å vissa förbättringar å symaskiner.
- ROSEN, VON R., Grefve, Kapiten, m. m., den 23 Okt., under 7 år, å apparater för förkolning af bränslen och beredande dervid af åtskilliga biprodukter.
- OHSSON, J., Kemisk Teknisk Fabriksidkare, den 14 Nov., under 8 år, å sätt att, med begagnande af jäsningskar och snällättiksapparater, så beskaffade som ingifven ritning utvisar, tillverka s. k. universaljäst samt ättika.

- STEFFANSON, H., Konst- och Byggmästare vid Stora Kopparberget, den 20 Nov., under 10 år, å ett sätt att, med användande af särskildt beskaffad machin, genom vattenkraft utan något slags vattenhjul frambringa rörelsekraft.
- SCHATTEN, FR., Fabriksidkare, den 20 Nov., under 5 år, så väl å förfärdigande och begagnande af de särskilda delarne af till beskaffenheten uppgifna macerationskärl för hvitbetssockerberedning, som ock å sammanställningen af flera dylika kärl till en macerationsapparat.
- WALLIS, A. B., den 20 Nov., under 5 år, å kylskepp med vattenledning och åskledare.
- HERTZMAN, J., Orgelnist, den 11 December, under 6 år, å ett slags fiskeredskap.
- SUNDBORG, G. A., och BEATLEY, H., den 11 Dec., under 4 år, å tillverkning af gasmätare, af angifven beskaffenhet.
- SCHATTEN, FR., Fabriksidkare, den 13 Dec., under 5 år, å åtskilliga redskap, maskiner och apparater samt arbetsmetoder att användas vid sockerberedning.
- CHENOT, CL. B. A., Fransman, den 13 Dec., under 5 år, å en uppfinning att tillverka stål-, jern- och legeringar, gjutne, vällde och formade så väl på varm som på kall väg.
- LINDEWALD, C. J. M., Apothekare, den 23 Dec., under 7 år, å ett sätt att bereda jäst för brödbakning.
-

Lit. C.

Sammandrag af de till Kongl. Commerce-Collegium inkomne Förteckningar öfver Städernes och Köpingarnes Handverkare med deras Gesäller, Lärlingar och andre Arbetare år 1854.

	Männer.	Qvinnor.	Gesäller.	Lärlingar.	Andre Arbetare.
Alingsås	33	4	14	41	20
Arboga	54	2	26	37	2
Askersund	27	2	14	18	—
Borås	55	25	64	42	3
Calmar	55	5	87	141	—
Carlshamn	93	7	49	109	19
Carlskrona	197	22	112	208	13
Carlstad	82	7	79	69	11
Christianstad	129	3	151	229	6
Christinehamn	51	2	37	55	—
Cimbritshamn	31	2	12	48	—
Eksjö	58	4	49	60	2
Engelholm	62	8	37	48	—
Enköping	57	6	27	14	—
Eskilstuna	209	22	781	87	8
Fahlun	62	6	89	81	7
Falkenberg	30	8	17	9	—
Falköping	11	1	11	8	—
Gefle	150	41	146	145	45
Grenna	22	5	9	26	—
Transport	1,468	182	1,811	1,475	136

	Männer.	Qvinnor.	Gesäller.	Lärlingar.	Andre Arbetare.
Transport	1,468	182	1,811	1,475	136
Göteborg	252	24	467	474	220
Halmstad	66	—	41	45	—
Hedemora	38	3	18	22	12
Helsingborg	93	12	82	158	4
Hernösand	52	6	51	44	8
Hjo	28	—	17	31	—
Hudiksvall	50	5	38	25	1
Jönköping	109	11	86	159	14
Kongelf	19	3	7	5	4
Kongsbacka	20	1	5	6	8
Köping	48	4	33	30	—
Laholm	34	5	44	15	—
Landskrona	87	2	40	93	—
Lidköping	103	6	42	64	8
Lindesberg	15	—	8	3	—
Linköping	135	21	138	175	18
Luleå	44	—	18	18	6
Lund	155	7	100	173	7
Malmö	263	20	190	298	82
Mariefred	22	2	10	25	—
Mariestad	44	1	34	51	3
Marstrand	14	—	6	2	4
Nora	26	2	15	11	2
Norrköping	211	44	274	337	102
Norrtelje	39	12	16	11	—
Transport	3,435	373	3,558	3,747	639

	Männer.	Qvinnor.	Gesäller.	Lärlingar.	Andre Arbetares.
Transport	3,435	373	3,558	3,747	639
Nyköping	65	11	44	74	12
Philipstad	20	1	5	20	—
Piteå	40	3	17	20	—
Sala	47	1	13	17	—
Sigtuna	14	1	9	4	2
Skånör	3	—	1	1	—
Skara	39	3	12	26	—
Skenninge	36	7	21	34	14
Sköfde	38	1	19	45	8
Stockholm	1,410	114	2,119	2,270	1,030
Strengnäs	29	2	16	29	—
Strömstad	23	—	17	14	4
Sundsvall	88	10	95	49	1
Säther	15	5	11	13	4
Söderhamn	57	1	50	45	—
Söderköping	27	2	21	29	—
Södertelje	21	3	20	14	1
Sölviöborg	51	1	14	36	2
Thorshälla	18	—	17	21	—
Trosa	20	—	7	10	—
Uddevalla	64	10	62	79	7
Ulricehamn	21	2	12	6	3
Umeå	38	—	11	19	—
Upsala	164	17	144	227	11
Wadstena	48	2	27	41	5
Transport	5,834	570	6,342	6,890	1,743

	Männer.	Qvinnor.	Gesäller.	Lärlingar.	Andre Arbetare.
Transport	5,834	570	6,342	6,890	1,743
Warberg	45	4	39	32	9
Waxholm	32	—	13	4	3
Wenersborg	79	8	44	58	1
Westervik	75	4	68	60	21
Westerås	67	14	92	85	—
Wexjö	83	7	49	89	2
Wimmerby	31	5	14	17	5
Wisby	75	9	44	71	4
Ystad	107	2	55	122	—
Åmål	42	—	25	37	3
Örebro	89	7	86	109	9
Öregrund	9	—	3	3	—
Östhammar	21	4	11	15	3
Summa	6,586	634	6,885	7,592	1,803

	Männer.	Qvinnor.	Gesäller.	Lärtingar.	Andre Arbetare.
Städer som lyda under Landsrätt:					
Borgholm	40	3	4	6	—
Haparanda	40	4	4	5	—
Skellefteå	40	—	3	—	2
Östersund	42	3	32	—	—
Summa	72	7	37	14	2
Köpingar:					
Arvika	42	4	13	27	2
Båstad	13	4	5	9	—
Christianopel	—	4	—	—	—
Döderhultsvik	16	4	15	24	4
Figeholm	4	—	—	—	—
Gamleby	—	—	—	—	—
Ljungby	13	—	5	6	—
Lysekihl	—	—	—	—	7
Malmköping	23	—	4	13	4
Motala	36	6	26	12	5
Mönsterås	15	4	6	18	2
Mörbylånga	2	—	—	—	—
Pataholm	4	—	—	2	—
Ronneby	14	—	4	—	—
Trelleborg	73	3	27	44	4
Waldemarsvik	3	—	4	—	2
Örnsköldsvik	9	—	4	3	—
Summa	264	47	140	155	24

Sammandrag af de till Kongl. Commerce-Collegium inkomne Förteckningar öfver de på landsbygden skattskrifne Handverkare samt Gerningsmän år 1854.

	Handverkare.					Gerningsmän.	
	Männer.	Qvinnor.	Antagne arbetare.			Mästare.	Arbetare.
			Gesäller.	Lärlingar.	Andre arbetare.		
Blekinge Län	7	—	6	1	1	267	165
Calmar dito	13	—	2	8	—	592	326
Christianstads dito	429	4	95	244	30	585	523
Elfsborgs dito	14	—	12	5	1	321	9
Gefleborgs dito	26	—	10	3	1	555	150
Gottlands dito	—	—	—	—	—	274	75
Götheborgs dito	82	3	40	40	—	184	299
Hallands dito	33	—	—	1	3	364	115
Jemtlands dito	—	—	—	—	—	185	6
Jönköpings dito	48	—	4	14	8	253	287
Kopparbergs dito	4	—	—	1	—	148	38
Kronobergs dito	31	1	12	10	10	308	208
Malmöhus dito	452	5	162	211	18	1,323	879
Norrbottnens dito	28	1	2	4	—	38	11
Skaraborgs dito	20	1	11	20	3	465	186
Stockholms dito	18	—	15	9	18	753	209
Södermanlands dito	232	—	10	36	39	419	139
Upsala dito	4	—	1	—	2	494	208
Wermlands dito	92	1	10	15	10	329	139
Westmanlands dito	2	—	—	—	2	506	202
Westerbottens dito	16	—	1	—	2	71	9
Westernorrlands dito	—	—	—	—	—	509	137
Örebro dito	111	—	3	—	60	312	177
Östergötlands dito	228	—	12	15	106	1,267	875
Summa	1,890	16	408	637	344	10,522	5,372

Litt. D.

Sammandrag af de till Kongl. Commerce-Collegium inkomne Förteckningar öfver den Bevilling, hvartill Fabrikanter och Manufacturister samt Handverkare i Städerna och Köpingarne blifvit taxerade år 1854.

	Fabrikanter och Manufakturister.			Handverkare.		
Alingsås	36	—	—	170	24	—
Arboga	60	—	—	236	—	—
Askersund	50	—	—	426	—	—
Borås	320	—	—	497	24	—
Calmar	482	—	—	714	—	—
Carlshamn	238	—	—	440	—	—
Carlskrona	493	8	—	4,244	—	—
Carlstad	444	—	—	655	32	—
Christianstad	244	—	—	4,166	—	—
Christinehamn	34	16	—	204	16	—
Cimbritshamn	94	—	—	160	—	—
Eksjö	37	24	—	138	—	—
Engelholm	45	—	—	248	20	—
Enköping	28	—	—	269	—	—
Eskilstuna	4,302	24	—	319	—	—
Fahlun	73	—	—	442	—	—
Falkenberg	49	—	—	82	24	—
Falköping	38	—	—	58	—	—
Gefle	574	—	—	4,232	—	—
Transport	3,649	24	—	8,399	44	—

	Fabrikanter och Manufakturister.			Handverkare.		
Transport	3,649	24	—	8,399	44	—
Grenna	22	—	—	93	—	—
Göteborg	5,428	—	—	4,412	—	—
Halmstad	211	—	—	455	—	—
Hedemora	35	—	—	160	—	—
Helsingborg	158	—	—	694	32	—
Hernösand	93	—	—	405	—	—
Hjo	71	—	—	97	—	—
Hudiksvall	59	—	—	269	—	—
Jönköping	323	—	—	805	—	—
Kongelf	27	—	—	60	—	—
Kongsbacka	29	—	—	69	—	—
Köping	36	—	—	203	—	—
Laholm	20	—	—	101	—	—
Landskrona	300	—	—	540	—	—
Lidköping	25	—	—	406	16	—
Lindesberg	17	24	—	66	24	—
Linköping	198	—	—	1,019	—	—
Luleå	27	16	—	228	32	—
Lund	240	—	—	800	—	—
Malmö	1,058	—	—	2,144	24	—
Mariefred	28	—	—	117	—	—
Mariestad	112	—	—	369	—	—
Marstrand	—	—	—	40	16	—
Nora	16	—	—	119	—	—
Norrköping	4,343	24	—	2,624	24	—
Transport	16,496	40	—	24,398	20	—

	Fabrikanter och Manufakturister.		Handverkare.	
Transport	16,496	40	24,398	20
Norrtelje	92	—	159	—
Nyköping	448	—	788	—
Philipstad	—	—	94	—
Piteå	21	—	160	—
Sala	128	—	172	—
Sigtuna	12	—	64	—
Skanör	—	—	10	—
Skara	8	—	164	8
Skenninge	28	—	243	—
Sköfde	—	—	193	24
Stockholm	8,372	24	47,780	20
Strengnäs	30	—	139	—
Strömstad	—	—	70	8
Sundsvall	70	32	520	—
Säther	18	16	85	—
Söderhamn	59	—	206	—
Söderköping	77	—	121	—
Södertelje	100	—	90	—
Sölvisborg	29	32	143	—
Thorshälla	59	—	80	—
Trosa	13	—	61	—
Uddevalla	350	—	432	16
Ulricehamn	69	—	105	—
Umeå	76	—	183	—
Upsala	158	—	1,353	—
Transport	26,716	—	77,815	—

	Fabrikanter och Manufakturister.			Handverkare.		
Transport	26,716	—	—	77,815	—	—
Wadstena	30	—	—	240	—	—
Warberg	72	—	—	218	40	—
Waxholm	—	—	—	436	—	—
Wenersborg	66	32	—	529	16	—
Westervik	164	40	—	374	8	—
Westerås	229	—	—	419	—	—
Wexiö	130	—	—	278	24	—
Wimmerby	6	—	—	99	—	—
Wisby	195	16	—	771	16	—
Ystad	297	—	—	561	—	—
Åmål	77	—	—	177	—	—
Örebro	335	—	—	557	—	—
Öregrund	4	—	—	36	—	—
Östhammar	24	—	—	104	—	—
Summa	28,346	40	—	82,316	8	—
Städer, som lyda under Landsrätt:						
Borgholm	20	—	—	25	—	—
Haparanda	15	—	—	44	24	—
Skellefteå	—	—	—	45	—	—
Östersund	—	—	—	167	24	—
Summa	35	—	—	282	—	—

Köpingar:	Fabrikanter och Manufakturister.			Handverkare.		
Arvika	7	24	—	445	8	—
Bergqvara	12	—	—	—	—	—
Båstad	40	—	—	53	—	—
Christianopel	3	—	—	3	—	—
Döderhultsvik	61	—	—	59	—	—
Figeholm	2	—	—	8	—	—
Ljungby	7	—	—	44	—	—
Lysekihl	40	—	—	5	—	—
Malmköping	34	—	—	75	—	—
Motala	41	—	—	405	—	—
Mönsterås	34	—	—	30	32	—
Mörbylånga	7	—	—	2	—	—
Pataholm	21	—	—	4	—	—
Påskalavik	—	—	—	—	—	—
Ronneby	22	—	—	436	12	—
Trelleborg	59	—	—	212	—	—
Waldemarsvik	48	—	—	20	—	—
Örnsköldsvik	41	—	—	24	—	—
Summa	356	24	—	863	24	—

Litt. E.

Sammandrag af de till Kongl. Commerce-Collegium inkomne Förteckningar öfver den Bevilling, hvartill Fabrikanter och Manufacturister, Handverkare samt Gerningsmän å landet blifvit taxerade år 1854.

	Fabrikanter och Manufakturister.			Handverkare.			Gerningsmän.		
Blekinge Län	620	—	—	44	—	—	347	—	—
Calmar dito	608	—	—	20	32	—	839	32	—
Christianstads dito	390	—	—	855	—	—	892	—	—
Elfsborgs dito	4,809	—	—	70	—	—	465	—	—
Gefleborgs dito	440	9	6	48	40	—	755	16	—
Gottlands dito	47	—	—	—	—	—	387	16	—
Götheborgs dito	6,436	—	—	394	32	—	454	28	—
Hallands dito	859	24	—	30	8	—	382	32	—
Jemtlands dito	34	—	—	—	—	—	253	32	—
Jönköpings dito	376	24	—	107	—	—	267	16	—
Kopparbergs dito	377	44	—	22	16	—	206	16	—
Kronobergs dito	473	—	—	70	—	—	363	—	—
Malmöhus dito	313	—	—	832	40	—	1,988	32	—
Norrbottnens dito	85	32	—	55	32	—	63	16	—
Skaraborgs dito	462	40	—	60	—	—	579	8	—
Stockholms dito	4,253	40	—	68	16	—	836	—	—
Södermanlands dito	727	—	—	302	—	—	438	24	—
Upsala dito	52	—	—	10	—	—	556	24	—
Wermlands dito	378	4	—	162	—	—	453	24	—
Westmanlands dito	55	32	—	6	—	—	594	—	—
Westerbottnens dito	444	12	—	34	—	—	98	16	—
Westernorrlands dito	893	—	—	—	—	—	635	—	—
Örebro dito	444	16	—	439	24	—	434	32	—
Östergöthlands dito	4,333	—	—	350	—	—	4,674	—	—
Summa	47,980	37	6	3,650	—	—	43,962	28	—

Litt. F.

Sammandrag af de till Commerce-Collegium inkomne oppgifter å sådane personer, som, enligt 12 och 26 §§ af Kongl. Fabriks- och Handtverks-Ordningen, såsom försörjningsmedel med egna händer till afsalu åstadkomma handtverksarbeten i Städerna år 1854.

	Männer.	Qvinnor.	Summa.
Alingsås	7	6	13
Arboga	20	1	21
Askersund	13	7	20
Borås	49	44	33
Calmar	135	34	169
Carlshamn	48	5	53
Carlskrona	64	8	72
Carlstad	36	16	52
Christianstad	33	—	33
Christinehamn	24	13	37
Cimbritshamn	40	1	41
Eksjö	13	—	13
Engelholm	21	2	23
Enköping	18	—	18
Eskilstuna	20	—	20
Fahlun	24	—	24
Falkenberg	3	1	4
Falköping	12	6	18
Gefle	116	38	154
Transport	636	152	788

	Männer.	Qvinnor.	Summa.
Transport	636	152	788
Grenna	18	3	21
Götheborg	94	30	124
Halmstad	23	15	38
Hedemora	17	14	31
Helsingborg	25	9	34
Hernösand	36	—	36
Hjo	—	—	—
Hudiksvall	39	12	51
Jönköping	72	32	104
Kongelf	12	—	12
Kongsbacka	4	—	4
Köping	12	—	12
Laholm	5	—	5
Landskrona	13	—	13
Lidköping	13	1	14
Lindesberg	4	—	4
Linköping	71	69	140
Luleå	12	5	17
Lund	169	4	173
Malmö	162	—	162
Mariefred	13	7	20
Mariestad	8	4	12
Marstrand	3	—	3
Nora	12	4	16
Norrköping	143	165	308
Transport	1,616	526	2,142

	Männer.	Qvinor.	Summa.
Transport	4,616	526	2,142
Norrtelje	40	2	42
Nyköping	66	20	86
Philipstad	28	9	37
Piteå	45	7	22
Sala	19	20	39
Sigtuna	9	—	9
Skånör	2	—	2
Skara	24	6	30
Skenninge	9	5	14
Sköfde	—	—	—
Stockholm	55	53	108
Strengnäs	46	6	22
Strömstad	44	3	44
Sundsvall	42	20	62
Säther	5	—	5
Söderhamn	40	—	40
Söderköping	43	7	20
Södertelje	32	18	50
Sölvitsborg	42	—	42
Thorshälla	4	—	4
Trosa	3	—	3
Uddevalla	27	1	28
Ulricehamn	2	—	2
Umeå	26	6	32
Upsala	74	4	78
Transport	2,130	713	2,843

	Männer.	Qvinnor.	Summa.
Transport	2,130	713	2,843
Wadstena	38	7	45
Warberg	22	3	25
Waxholm	—	—	—
Wenersborg	27	11	38
Westervik	48	37	85
Westerås	34	—	34
Wexjö	51	18	69
Wimmerby	24	—	24
Wisby	56	25	81
Ystad	18	—	18
Åmål	16	5	21
Örebro	52	11	63
Öregrund	7	2	9
Östhammar	15	1	16
Summa	2,538	833	3,371
Köping.			
Ronneby	17	—	17

Litt. G.

Sammandrag af de till Kongl. Commerce-Collegium inkomne oppgifter å sådane personer, som, enligt 12 och 26 §§ af Kongl. Fabriks- och Handtverks-Ordningen, såsom försörjningsmedel med egna händer till afsalu åstadkomma Handtverksarbeten på landet år 1854.

	Männer.	Qvinor.	Summa.
Blekinge Län	86	—	86
Calmar dito	—	—	—
Christianstads dito	3	—	3
Elfsborgs dito	152	—	152
Gefleborgs dito	28	—	28
Gottlands dito	4	—	4
Göteborgs dito	—	—	—
Hallands dito	—	—	—
Jemtlands dito	5	—	5
Jönköpings dito	64	—	64
Kopparbergs dito	3	—	3
Kronobergs dito	2	—	2
Malmöhus dito	—	—	—
Norrbottnens dito	—	—	—
Skaraborgs dito	—	—	—
Stockholms dito	44	—	44
Södermanlands dito	4	—	4
Upsala dito	—	—	—
Wermlands dito	6	—	6
Westerbottnens dito	—	—	—
Westernorrlands dito	—	—	—
Westmanlands dito	7	—	7
Örebro dito	126	—	126
Östergöthlands dito	17	1	18
Summa	545	1	546